

प्रकरण 2

(नियमावली - I)

संघटन, कार्यप्रणाली व कर्तव्ये ह्याबाबतचा तपशिल

2.1 उद्देश / हेतू

बृहन्मुंबईच्या हद्दीतील सार्वजनिक रस्ते आणि पूल, महामार्ग व मुक्त मार्ग, महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ ह्यांचे पूल, मुंबई महानगर क्षेत्र विकास प्राधिकरण, मुंबई गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मुंबई बंदर व विकास ह्यांच्या हद्दीतील रस्ते सोडून त्यांचे बांधकाम करणे तसेच परिरक्षण करणे.

2.2 विशेष काम

बृहन्मुंबई महानगरपालिका अंदाजे 1941 कि.मी. लांबीच्या रस्त्यांचे परिरक्षण करते. प्रमुख अभियंता (रस्ते व वाहतूक/पूल) यांचे मुख्य काम 2.1 मध्ये उल्लेख केल्याप्रमाणे उपलब्ध निधी तरतूदीमधून रस्त्यांचे बांधकाम करणे व सुधारणा करणे.

2.3 संक्षिप्त इतिहास

महानगरपालिकेमध्ये इ.स. 1998 साली प्रमुख अभियंता (रस्ते व वाहतूक/पूल) ह्या विभागाची स्थापना करण्यात आली तत्पूर्वी प्रमुख अभियंता (रस्ते व प.ज.वा.) ह्या खात्याचे एकच प्रमुख अभियंता होते. मुंबईमध्ये रस्त्यांचे परिरक्षण करण्याची जबाबदारी वाढल्यामुळे स्वतंत्र प्रमुख अभियंत्यांची नेमणूक करण्यात आली. पूल खाते 18.11.2006 रोजी प्रमुख अभियंता(रस्ते व वाहतूक)खात्यात एकत्र केले गेले.

नदया/नाले/खाडी इत्यादींवरील पूल	102
रेल्वेमार्गावरील वाहतूक पूल	41
उड्डाणपूल	17
रस्त्यावरील पादचारी पूल	48
वाहनांकरिता भुयारी वाहतूक मार्ग	22
पादचा-यांकरिता भुयारी मार्ग	13
एकुण	253

2.4 खात्याचे काम

1. अर्थसंकल्पीय तरतूदीमधून अंदाजपत्रकानुसार रस्त्यांवरील खडे अस्फाल्ट किंवा सिमेंट काँक्रीटने बुजविणे.
2. महानगरपालिका अस्फाल्ट प्लान्टमधून विभागवार पुरवठा करून रस्ते वाहतुकीस योग्य करणे व मुख्य रस्ते ह्यांकरिता कंत्राटदाराकडून काम करून घेणे.
3. वाहतुकीस खुल्या रस्त्यांवर रेषा घालून घेणे व नियोजित प्रस्तावित रस्त्यांसाठी रेषा आखणे.
4. वाहतूक पोलिसांबरोबर विचार विनिमय करून रस्ते दुभाजक तयार करणे, आरेखित करणे, सिग्नल व्यवस्था करणे.
5. पूल आणि उड्डाणपूल तसेच भुयारीमार्ग बांधणे.

2.5 प्रमुख अभियंता (रस्ते व वाहतूक) ह्या विभागाची प्रमुख कामे पुढीलप्रमाणे

1. अस्तित्वात असलेल्या रस्त्यांचे परिरक्षण करणे.
2. नविन रस्त्यांचे बांधकाम/ निर्माण करणे
3. वाहतूक पोलिस व विभाग कार्यालयांशी सल्लामसलत करून रस्त्यांवर सिग्नल तसेच दुभाजक, आरेखन वगैरे ह्यांचे परिरक्षण करणे व पुरविणे.
4. वाहतूक पोलिस आणि विभागीय कार्यालये ह्यांजबरोबर सल्लामसलत करून रस्त्यांवर मुंबई विद्युत पुरवठा व परिवहन, रिलायन्स एनर्जी आणि महाराष्ट्र राज्य विद्युत महामंडळ ह्यांजमार्फत दिवाबत्तीची सोय करणे.
5. वाहतूकीसंदर्भात आढावा घेऊन रस्त्यांचे रुंदीकरण करणे आणि नविन रस्त्यांचे आरेखन करणे.
6. वाहतूक पोलिस आणि विभागीय कार्यालये ह्यांच्याबरोबर सल्लामसलत करून "पे ऍण्ड पार्क" ह्या योजनेची रचना करून अंमलबजावणी करणे.
7. उड्डाणमार्ग, उड्डाणपूल, भुयारी मार्ग बांधणे.

2.6 खालील सुविधा पुरविल्या जातात.

1. पे ऍण्ड पार्क योजना - बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने सह आयुक्त पोलिस (वाहतूक) ह्यांजकडून ना हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून मुंबईतील रस्ते, बेटे ह्याठिकाणी "पे ऍण्ड पार्क" ही योजना सर्व नागरिकांना पार्किंगचे पैसे देऊन त्यांची वाहने पार्क करण्यासाठी अंमलात आणली आहे.
2. रस्त्यांवर दिवाबत्तीची सोय करणे व परिरक्षण करणे - बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या सर्व रस्त्यांवर दिवाबत्तीची सोय करणे. विभाग कार्यालये ह्यांजबरोबर सल्लामसलत करून विकास

नियोजन रस्ते अध्यादेश जारी करून मुंबई विद्युत पुरवठा व परिवहन, रिलायन्स एनर्जी आणि महाराष्ट्र राज्य विद्युत महामंडळ ह्यांजमार्फत नियमाप्रमाणे भाडेतत्वावर दिवाबत्तीची सोय केली जाते व संबंधित संस्थांकडून रक्कम देऊन देखभाल केली जाते.

3. रस्ते सुरक्षा दुभाजक पुरविणे व परिरक्षण करणे - सहाय्यक आयुक्तांच्या सल्ल्यानुसार कंत्राटदार नेमून रंगांचा पुरवठा करणे व बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या रस्त्यांवर कडेला दगडांची फुटपाथ तयार करणे, जाळी लावणे व दुभाजक तयार करणे, रंगवणे. खाजगी संस्थांकडून काहीवेळेस जाळया लावणे, रस्त्यांचे सुशोभिकरण करणे/ रस्त्यांवर बाके बसविणे यांचा पुरवठा केला जातो.
4. अस्तित्वात असलेल्या रस्त्यांचे परिरक्षण करणे - बृहन्मुंबई महानगरपालिका मोठ्या तसेच लहान रस्त्यांची देखभाल विभाग कार्यालयाला अस्फाल्टचा पुरवठा करून विभागीय पातळीवर काम करून घेत असते. पावसाळयात मोठे रस्ते, बस मार्गक्रमण खाजगी संस्थांकडून करून घेतले जातात व विभागीय कार्यालयाकडून प्रमुख अभियंता (रस्ते व वाहतूक) यांच्या अधिपत्याखाली देखरेख केली जाते. पावसाळयात विभागातील महानगरपालिका अस्फाल्ट प्लान्ट मधून पुरविलेल्या अस्फाल्ट मिक्सद्वारे छोट्या रस्त्यांचे परिरक्षण केले जाते.
5. रस्त्यांवरील दुभाजक, दिशा दर्शक/मार्गदर्शक फलक इत्यादींमुळे वाहतूक नियंत्रित तसेच सुरळीत होण्यास मदत होईल.
6. व्हेरिएबल मेसेजिंग सिस्टीम व परिसर वाहतूक नियंत्रण (एटीएस) या आधुनिक वाहतूक सिग्नल पध्दतींच्या वापरामुळे वाहतूक नियंत्रित तसेच सुरळीत होण्यास मदत हाईल.
7. हेरीटेज वॉकमुळे पुरातन वारसा वास्तूंच्या विषयी मोठ्या प्रमाणावर जागृती निर्माण होईल आणि पुरातन वारसा वास्तू व परिसराकडे अधिकाधिक पर्यटक आकर्षित होतील.
8. महानगरपालिका, राज्य सरकार, लोकांच्या अधिपत्याखालील वगैरे ह्यांच्या योग्य वर्गवारी असलेल्या कंत्राटदारांकडून अर्थसंकल्पीय तरतूदीच्या उपलब्धतेनुसार, विभाग कार्यालय, महानगरपालिका नगरसेवक व लोक प्रतिनिधी यांच्या सल्ल्यानुसार खराब झालेल्या रस्त्यांची सुधारणा करण्यासाठी लोकल निविदा मागविण्यात येतात.

प्रमुख अभियंता (रस्ते व वाहतूक)					
उप प्रमुख अभियंता (रस्ते) नियोजन	उप प्रमुख अभियंता (रस्ते) शहर ग्रँट रोड	उप प्रमुख अभियंता (रस्ते) पश्चिम उपनगरे गोरेगांव	उप प्रमुख अभियंता (रस्ते) पूर्व उपनगरे घाटकोपर	उप प्रमुख अभियंता (वाहतूक) वरळी	
कार्यकारी अभियंता (रस्ते) शहर - 1	कार्य.अभि. (रस्ते) - I	कार्य.अभि. (रस्ते) - I	कार्य.अभि. (रस्ते) - I	कार्य.अभि. (वाहतूक नियोजन)	प्रमुख अभि. (रस्ते व वाह.) यांचे कार्यकारी अभियंता (स्वीय) वरळी मुख्य कार्यालय
कार्यकारी अभियंता (रस्ते) नियोजन) प.उप. 1	कार्य.अभि. (रस्ते) - II	कार्य.अभि. (रस्ते) - II	कार्य.अभि. (रस्ते) - II	कार्य. अभि. (वाहतूक व समन्वय)	
कार्यकारी अभियंता (रस्ते) नियोजन) पूर्व उप. - 1	कार्य.अभि.- III			कार्य.अभि. (एटीसी)	
सहा. अभि.(रस्ते) शहर/ प.उप./पूर्व उप. - प्रत्येकी 2 एकूण 6	सहा. अभि. - 5	सहा. अभि. - 5	सहा. अभि. - 11	सहा. अभि. - 9	

दुय्यम अभि. .(रस्ते नियोजन) शहर-7, प.उप.-8, पूर्व उप.- - 6 एकूण 21	दुय्यम अभि. - 42	दुय्यम अभि. - 47	दुय्यम अभि. - 89	दुय्यम अभि. - 23	दुय्यम अभि. - 17	
---	कनिष्ठ अभि. - 7	कनिष्ठ अभि. - 5	कनिष्ठ अभि. - 4 (रिक्त पद)	कनिष्ठ अभि. - 10	कनिष्ठ अभि. - 1	
---	मिस्त्री द्वितीय श्रेणी - 1	मिस्त्री द्वितीय श्रेणी - 14	मिस्त्री प्रथम श्रेणी 5	---	मिस्त्री द्वितीय श्रेणी - 9	
---	मुकादम- 2	मुकादम - 13	मिस्त्री द्वितीय श्रेणी - 2	---	---	
---	---	---	मुकादम - 35 (रिक्त पद)	---	मुकादम - 10	

2.8 अ) महापालिकेच्या संस्था, वैयक्तिक व वेगवेगळ्या उपयोगिता यांनी चर खणल्यामुळे रस्ते खराब होतात. बांधकाम चालू असताना बांधकाम साहित्य साठविणे, ओली माती पसरणे, सांडपाणी पसरल्यामुळे, डेब्रीज ठेवल्यामुळे गटार तुंबणे, तंबू बांधणे, स्टॉल बांधण्यासाठी खड्डे उत्खनन करणे वगैरेमुळे रस्ते खराब होतात. रस्त्यावर विनापरवानगी चर खणण्यात आल्याचे व इतर कारणांमुळे रस्ते खराब झाल्याचे निदर्शनास आल्यास लोकांनी स्थानिक विभाग कार्यालयाला ताबडतोब कळविल्यास त्वरीत कारवाई केली जाईल.

- ब) रस्ते सुधारण्याचे वेळेस वाहतूक वळविण्यास सहकार्य करावे.
- क) रस्त्यांच्या मालमत्तेचे संरक्षण करणे व वाहन तळांचे नियमन करणे.
- ड) रस्त्यांवरील खड्डे बुजविणे, परिरक्षण करणे, साफसफाई करणे व सौंदर्य वाढविणे.

2.9 महानगरपालिकेच्या मध्यवर्ती तक्रार निवारण कक्षातील 1916 ह्या नंबरावरून तक्रार नोंदविता येते किंवा परस्पर खात्याकडे पत्रव्यवहार करून करता येते किंवा स्थानिक विभागीय कार्यालयात सूचना, तक्रार करता येते.

2.10 संबंधित तक्रार 15 दिवसांच्या आत पडताळणी करून विभागीय सहाय्यक आयुक्त, विभागीय उप प्रमुख अभियंता ह्यांजकडून प्रत्येक महिन्याला अभिप्राय देण्यात येतो.